

Магістр 1 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розглянуто основні проблеми оцінки ефективності фінансових інвестицій підприємства; методи і прийоми доцільності вкладень фінансових інвестицій у різні об'єкти.

Аннотация. Рассмотрены основные проблемы оценки эффективности финансовых инвестиций предприятия; методы и приемы целесообразности вложений финансовых инвестиций в различные объекты.

Annotation. The main problem of assessing the effectiveness of financial investment company, methods and techniques appropriate investment finance investments in a variety of objects was considered.

Ключові слова: фінансові інвестиції, акції, облігації, депозитні сертифікати, дивіденди, емісія, фондовий ринок.

Становлення та розвиток України як незалежної держави, її економічної та політичної систем, ринкової моделі господарювання спричиняє самостійне вирішення господарюючими суб'єктами проблем фінансового забезпечення власної виробничої та інвестиційної діяльності. Основною проблемою багатьох підприємств є відсутність поточного перспективного фінансування. Економічна дійсність та особливості економіки України не дозволяють застосовувати джерела фінансування, які притаманні і доступні підприємствам зарубіжних країн.

Аналіз сучасного стану оцінки ефективності фінансових інвестицій свідчить про відсутність системного підходу до створення інформаційного забезпечення, недосконалість методик, що діють, при формуванні інформації відповідно до потреб потенційних інвесторів. Неузгодженість з міжнародною практикою не дозволяє повною мірою здійснювати й удосконалювати оперативне, тактичне і стратегічне управління фінансовими інвестиціями.

Значний внесок у розробку теоретичних і методичних питань оцінки фінансових інвестицій зробили такі українські та зарубіжні вчені: Бланк І. А., Ботвіна Н. О., Голубка Я. В., Кізо Д. І., Кирильєва Л. О., Терещенко О. О., Уорфілд Т. Д. та ін. Однак на сьогодні оцінка фінансових інвестицій потребує подальшого вивчення й удосконалення.

Метою дослідження є розгляд проблем щодо оцінки ефективності фінансових інвестицій та оцінка інвестиційних якостей фінансових інструментів.

Завданнями дослідження є розгляд та аналіз методів та прийомів оцінки фінансових інвестицій.

Об'єктом дослідження є фінансові інвестиції підприємства.

Предметом дослідження є оцінка ефективності фінансових інвестицій підприємства.

Фінансове інвестування здійснюється підприємством у таких формах: вкладання грошових засобів в цінні папери, в дохідні види грошових інструментів, у статутні фонди інших підприємств і організацій [1].

Фінансові інвестиції означають використання наявного капіталу для придбання (купівлі) акцій, облігацій та інших цінних паперів, що випускаються підприємствами або державою. За умови такого інвестування має місце переміщення титулів власності, котрі дають право на одержання нетрудового доходу. У літературі з питань політичної економії капітал у вигляді цінних паперів називається ще фондовим, або фіктивним капіталом, оскільки він не є реальним багатством і не має дійсної вартості, на відміну від капіталу, вкладеного в різні сфери і галузі суспільного виробництва [2].

Серед численних методів і прийомів аналізу доцільності вкладень у ті чи інші об'єкти фінансових інвестицій виокремлюють дві основні групи методів. Перша призначена для оцінки інвестицій в активи з фіксованою ставкою дохідності та визначеним строком їх утримання. До таких об'єктів інвестування належать вкладення в облігації з фіксованим процентом, привілейовані акції, депозитні сертифікати, векселі тощо. Друга група методів призначена для оцінки фінансових вкладень з чітко невизначеною нормою прибутковості та строками інвестування, якими є, насамперед, інвестиції в акції, інші види корпоративних прав.

При прийнятті інвестиційних рішень інвестори порівнюють очікувані доходи від вкладання коштів у даний об'єкт капіталовкладень з доходами від інших, альтернативних можливостей інвестування. При цьому розрізняють два основні підходи до оцінки інвестицій [3]:

а) статичний аналіз: усі показники, які характеризують об'єкт інвестування, розглядаються в короткостроковому періоді; при розрахунках використовуються величини, зафіксовані в певний проміжок часу (факт зміни вартості грошей у часі не враховується);

б) динамічний аналіз: показники аналізуються в динаміці, з урахуванням зміни вартості грошей у часі за ряд періодів.

При оцінці фінансових інвестицій здебільшого використовують методи, які дають можливість дослідити показники, що характеризують об'єкт інвестицій у динаміці. До основних з таких методів належать: метод дисконтування майбутніх доходів та метод внутрішньої норми прибутковості.

Проведення такої оцінки завжди є достатньо складним завданням, що пояснюється рядом факторів: по-перше, інвестиційні витрати можуть здійснюватися неодноразово впродовж досить тривалого часу (іноді до декількох років); по-друге, тривалий і процес отримання результатів від реалізації інвестиційних проєктів (у будь-

якому разі, він перевищує один рік); по-третє, здійснення тривалих операцій призводить до зростання невизначеності при оцінці всіх аспектів інвестицій і до ризику помилки.

Саме наявність цих факторів породило необхідність створення спеціальних методів оцінки фінансових інвестицій, що дозволяють приймати досить обґрунтовані рішення з мінімально можливим рівнем похибки.

Однією з основних причин виникнення спеціальних методів оцінки фінансових інвестицій є неоднакова цінність грошових коштів у часі. Практично це означає, що гривня сьогодні вважається нетотожною гривні через рік. Причина такого різного ставлення до однієї і тієї ж грошовій суми навіть не інфляція, хоча думка про неї може виникнути в першу чергу. Куди більш фундаментальною причиною є те, що гривня, вкладена в будь-які комерційні операції (включаючи депозит у банку), здатна через рік перетворитися в більшу суму за рахунок отриманого з її допомогою доходу.

Ця істина є аксіомою фінансових операцій і зумовлює весь механізм економічного обґрунтування та аналізу фінансових інвестицій.

В умовах ринкової економіки з фінансових інвестицій найбільш поширеним є придбання акцій з метою одержання щорічного дивідендного доходу.

Найбільш дієвим способом аналізу фінансових інвестицій в акції є оцінка характеру обігу акцій на фондовому ринку. Цей метод пов'язаний, перш за все, з показниками ринкової ліквідності акцій. Найбільш важливими інструментами в аналізі обігу акцій на фондовому ринку є [4]:

а) рівень виплати дивідендів, який характеризує співвідношення суми дивіденду і ціни акції;

б) коефіцієнт відношення ціни і дохідності описує зв'язок між ціною акції та доходом за нею. Акція виявляється найкращою для інвестування, якщо цей коефіцієнт мінімальний;

в) коефіцієнт ліквідності акції на фондовій біржі. Він характеризує можливість швидкої ліквідності акції у випадку необхідності її реалізації.

Останнім етапом вивчення інвестиційних якостей акції є оцінка умов її емісії. Оцінка фінансових інструментів інвестування здійснюється на основі зіставлення обсягів інвестиційних витрат та сум поверненого грошового потоку. Разом з тим формування цих показників в умовах фінансового інвестування має суттєві відмінності.

Вирішальним аргументом на користь інвестування коштів в інструменти фінансового ринку є оцінка ефективності варіантів і їх порівняння. Різноманіття фінансових інвестицій вимагає вивчення специфіки такої оцінки. Основним етапом у вирішенні вибору фінансових інвестицій є оцінка інвестиційних якостей різних фінансових інструментів, що передбачає вивчення таких питань:

а) оцінки інвестиційної привабливості галузі, регіону (для облігацій регіональних позик), у яких здійснює свою господарську діяльність емітент аналізованого фінансового інструменту;

б) оцінки інвестиційної привабливості, фінансового стану підприємства-емітента (для акцій та облігацій підприємств);

в) оцінки характеру обігу фінансового інструменту – аналізуються обсяг продажів за певний період, включення інструменту в лістинг (допуск до торгів на фондовій біржі) і його ліквідність, термін до погашення по облігаціях, рівень ризику;

г) оцінки умов емісії – цілі емісії, умови придбання, розмір і періодичність виплати дивідендів, відсотків та ін.

Отже, оцінка фінансових інвестицій є важливим інструментом при здійсненні інвестиційної діяльності. Аналіз показників ліквідності та прибутковості інвестицій дозволяє координувати роботу з вкладання фінансових інвестицій, здійснювати контроль за їх використанням та отримати бажані результати, тобто прибуток від інвестиційної діяльності.

Наведені дані дослідження не є вирішальними: оцінка ефективності фінансових інвестицій потребує більш детального розгляду, знаходження нових методів більш чіткої деталізації інвестицій на підприємстві для підвищення його ефективності.

Наук. керівн. Гіль С. Є.

Література: Инвестиции : учебное пособие / Подшиваленко Г. П., Лахметкина Н. И., Макарова М. В. и др. – М. : КНОРУС, 2006. – 200 с. 2. Ботвіна Н. О. Управління та оцінка ефективності фінансових інвестицій / Ботвіна Н. О., Турчак Н. А. // Бизнес. – 2009. – № 5. – С. 43–46. 3. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібник / Терещенко О. О. – К. : КНЕУ, 2003. – 187 с. 4. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент / Бланк І. А. – К. : Эльга-Н, Ніка-Центр, 2001. – 448 с. 5. Кирильєва Л. О. Інформаційно-методичні аспекти обліку фінансових інвестицій відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності [Електронний ресурс] / Кирильєва Л. О., Кашпур М. В. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/portal>.